

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.002.02.2021

Pani
Grażyna Nowak
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skulsku
ul. Sikorskiego 6
62-560 Skulsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/044 „Zapewnienie dziennej opieki osobom starszym w ramach realizacji Programu „Senior+”,

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skulsku ul. Sikorskiego 6 62-560 Skulsk (dalej: GOPS albo Ośrodek)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grażyna Nowak Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skulsku (dalej: Kierownik)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Program „Senior+” jako skuteczne narzędzie polityki senioralnej realizowanej przez samorządy. 2. Wykonywanie dotowanych zadań, uzyskanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków, określonych w Programie „Senior+” i w umowach.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 z wykorzystaniem informacji i dokumentów dotyczących tego okresu, lecz sporządzonych przed i po nim.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Jan Kołtun, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LPO/11/2021 z 14 stycznia 2021 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie w Gminie Skulsk narzędzi określonych w Programie „Senior+” do realizowania polityki senioralnej.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Polityka senioralna gminy realizowana była przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skulsku (dalej: GOPS), który właściwie wykonał dotowane zadania uzyskując zakładane efekty oraz przestrzegał zasad wykorzystania środków, określonych w Programie „Senior+” i w porozumieniach zawartych z Wojewodą Wielkopolskim. Program ten był efektywnym narzędziem zwiększania aktywnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym. Działania związane z opracowywaniem Programu „Senior+” poprzedzone były analizą w zakresie potrzeb osób starszych i znajdowały odzwierciedlenie w Strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych Gminy Skulsk na lata 2016-2020, która została opracowana przez GOPS. Przy realizacji zadania zadbano o prawidłową organizację, zatrudnienie oraz wyposażenie placówki „Senior+”. Postępowanie w sprawie przyznania usług w placówce „Senior+” i wydatkowanie środków oraz realizacja zadania były zasadniczo zgodne z obowiązującymi przepisami oraz zawartymi porozumieniami. Sprawozdania z realizacji zadania zostały sporządzone zgodnie ze wzorem i terminowo.

Stwierdzone nieprawidłowości nie miały istotnego wpływu na skontrolowaną działalność i dotyczyły treści nadanego przez kierownika GOPS regulaminu, funkcjonującego przy tej jednostce Dziennego Domu Seniora w Mielnicy Dużej oraz sposobu oznaczania w decyzjach wydawanych przez kierownika GOPS organu administracji publicznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Polityka senioralna realizowana przez gminę.

1.1 Rozpoznanie sytuacji osób starszych na terenie gminy.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą liczba mieszkańców gminy ogółem miała tendencję spadkową z poziomu 6204 mieszkańców w 2017 r do 6141 w 2020 r, natomiast liczba osób w wieku 70-79 lat rosła: od 385 w 2017 r. do 460 w 2020 r. Na stałym poziomie utrzymywała się liczba osób w wieku 60-69 lat i wynosiła w tych latach od 755 do 756 osób.

GOPS nie dokonywał formalnej diagnozy sytuacji osób starszych na swoim terenie w pełnym tego słowa znaczeniu. Przeprowadzona została analiza, będących w posiadaniu gminy danych własnych dotyczących struktury społecznej mieszkańców Gminy Skulsk oraz wywiadów środowiskowych z pomocy społecznej i spostrzeżeń pracowników socjalnych, z uwzględnieniem sugestii Wójta Gminy Skulsk. Z analizy tej wynikało, że na terenie Gminy Skulsk duży odsetek stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym (wg stanu na dzień 23.06.2015 wynosił on ponad 14%). Według Kierownika GOPS, w porównaniu do lat wcześniejszych odsetek ten ciągle rośnie. Na podstawie obserwacji zauważono, że w świadomości społecznej mieszkańców Gminy Skulsk osoby powyżej 60 roku życia są postrzegane jako

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

osoby bierne, smutne, przygnębione, natomiast same osoby starsze uważają często, że są niepotrzebnym balastem dla młodego pokolenia. W ramach analizy sytuacji osób starszych na terenie gminy nie prowadzono ankiet wśród seniorów. Kierownik GOPS wyjaśniła, że Gmina Skulsk jest mała i zarówno władze Gminy, jak i mieszkańcy znają się wzajemnie oraz znają sytuację poszczególnych seniorów.

(akta kontroli str. 15-18, 620.)

Po uchwaleniu wieloletniego programu rządowego „Senior –Wigor” na lata 2015-2020, w gminie Skulsk podjęto działania w zakresie pomocy seniorom poprzez stworzenie miejsca, w którym mogliby oni znaleźć opiekę, specjalistyczne wsparcie oraz miłą formę spędzania czasu wolnego.

Na terenie Gminy wcześniej nie funkcjonowały żadne formalne placówki pomocy osobom starszym. Program rządowy dał możliwość utworzenia takiej placówki. Podjęto szeroką akcję informacyjną wśród społeczności gminnej poprzez plakaty, ulotki, stronę internetową, a także przedstawianie jej na sesjach rady gminy i rad sołeckich. Inicjatywa ta zyskała aprobatę gminnej społeczności.

Na podstawie analizy sytuacji osób starszych sporządzona została Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skulsk na lata 2016-2020, w której jeden z głównych celów dotyczył aktywizacji społecznej, integracji oraz wsparcia osób starszych i potrzebujących pomocy. Gmina Skulsk wzięła udział w konkursie ofert na realizację Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR”. Cel programu i jego założenia pokrywały się z założeniami i wizją rozwoju społecznego gminy Skulsk, zawartymi w celu głównym nr 4 w/w strategii.

Udział w projekcie „Senior-WIGOR” dał możliwość utworzenia i utrzymania Dziennego Domu Senior w Mielnicy Dużej, który zapewnił osobom powyżej 60 roku życia warunki do bardziej aktywnego spędzania wolnego czasu. W Dziennym Domu Seniora realizowane były dla uczestników zajęcia plastyczne, muzyczne i ruchowe, zajęcia terapeutyczne, zajęcia z psychologiem i dietetykiem oraz zajęcia z języka angielskiego.

Z wyjaśnień kierownika GOPS wynika, że Wójt Gminy Skulsk aktywnie uczestniczył w analizowaniu sytuacji społeczno-demograficznej gminy oraz w całym procesie powstawania Dziennego Domu Seniora, przedstawiał swoje spostrzeżenia i pomysły dotyczące tego, jak taka placówka miała by funkcjonować na terenie Gminy.

(akta kontroli str.18)

1.2 Rodzaje usług społecznych kierowanych do osób starszych.

1. W Gminie Skulsk usługi społeczne kierowane do osób starszych występowały w formie: usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia (Klub Seniora w Buszkowie, Dzienny Dom Seniora w Mielnicy Dużej, Środowiskowy Dom w Gminie Ślesin, Stowarzyszenie Brata Alberta w Inowrocławiu). Jedna osoba umieszczona została w Domu Pomocy Społecznej (DPS) w Chojnie.

Spośród działań wymienionych w art. 50-54 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴ (dalej: ustawa o pomocy społecznej) dominujący charakter mają usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania podopiecznego. Osoby korzystające z tego typu pomocy to najczęściej osoby starsze, posiadające rodziny na terenie gminy, które także mogą im pomóc. Według kierownika GOPS, podopieczni są zadowoleni z tego, że zostają w domu i nie chcą być kierowani do ośrodków typu DPS, ponieważ kierują się przysłowiem, że „starych drzew się

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1876

nie przesadza”. Liczba osób wymagających pomocy w formie usług opiekuńczych od kilku lat systematycznie rośnie.

W Gminie, rozwój nowych form pomocy nastąpił w grudniu 2015 r., gdy rozpoczął funkcjonowanie Dzienny Dom Seniora w Mielnicy Dużej. Początkowo grupa uczestników liczyła 15 osób, jednakże ze względu na duże zainteresowanie taką formą wsparcia, zdecydowano się na utworzenie kolejnej, 15-osobowej grupy, która uruchomiona została od września 2016 r. Do końca roku 2019 działały dwie piętnastoosobowe grupy, natomiast ze względu na fakt, iż zainteresowanie usługami Dziennego Domu Seniora zmalało, od stycznia 2020 r. powrócono do pierwotnych założeń, czyli jednej grupy liczącej 15 osób. Taką liczbę zgłoszono we wniosku do wojewody. Zmniejszenie liczby wynikało z faktycznego zmniejszającego się udziału seniorów w zajęciach. Ponadto od 1 lipca 2019 r., Uchwałą Rady Gminy Skulsk⁵ w strukturach GOPS utworzono Klub Seniora z siedzibą w Buszkowie, który podobnie jak Dzienny Dom Seniora liczy 15 członków.

Realizacja świadczeń określonych w art. 50-54 ustawy, w gminie Skulsk przebiegała w sposób płynny. Z wyjaśnień kierownik GOPS wynika, że nie ma kolejek, jeśli ktoś zgłasza potrzebę wsparcia w formie np. usług opiekuńczych, to są one przyznawane niezwłocznie. Ponadto dodała, że gdy zachodzi potrzeba umieszczenia kogoś w ośrodku zewnętrznym typu DPS, GOPS zawsze stara się poszukać takiego ośrodka jak najszybciej będzie to możliwe. Liczba osób starszych z terenu Gminy ubiegających się o świadczenia w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania jest taka sama jak liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. W praktyce czas oczekiwania na decyzję w tych sprawach jest minimalny, a pilne wnioski załatwiane są „od ręki”. Liczba takich osób w kolejnych latach okresu 2017-2020 była następująca: 23, 21, 26 i 29.

Gmina Skulsk nie posiada w swoich zasobach mieszkań chronionych. Obecnie nie ma planów zakładających powstanie tego typu obiektów.

Przy tworzeniu Dziennego Domu Seniora w Mielnicy Dużej Urząd Gminy ściśle współpracował z GOPS oraz z Wójtem gminy, który był głównym inicjatorem tego przedsięwzięcia. Potrzeba stworzenia takiego ośrodka była często poruszana przez mieszkańców gminy podczas sesji rady gminy oraz rad sołeckich, których uczestnikami byli Wójt, radni, sołtysi oraz zainteresowani tematem mieszkańcy.

(akta kontroli str.296-297,620)

1.3 Informowanie seniorów o możliwości uzyskania wsparcia na terenie gminy.

Podstawowe informacje o możliwości skorzystania z pomocy seniorom i formach tej pomocy znajdują się na stronie internetowej Urzędu Gminy. Ze względu na wiejski charakter Gminy, każdy kto potrzebuje pomocy, w pierwszej kolejności zgłasza się do ośrodka. W trakcie rozmowy przedstawiane mu są wszystkie wynikające z ustawy możliwości, które może danej osobie zaproponować ośrodek pomocy, a osoba zainteresowana podejmuje decyzję, z jakiej formy pomocy chce skorzystać.

Informacje o szczegółowej procedurze ubiegania się o pomoc, czy też o dokumentach niezbędnych do złożenia wniosku są każdorazowo przekazywane podczas rozmowy osób zainteresowanych z pracownikami socjalnymi, którzy są odpowiedzialni za dany rejon gminy. Na stronach BIP, czy też na tablicach ogłoszeń, zamieszczane są jedynie ogólne informacje dotyczące form pomocy i realizowanych programów. Kierownik GOPS podała, że informacje szczegółowe są przekazywane bezpośrednio osobom zainteresowanym, ponieważ realizacja ustawy

⁵ Uchwała nr VIII/79/2019 z dnia 10 lipca 2019 r w sprawie zmiany Uchwały nr/114/2015 Rady Gminy Skulsk z dnia 30 listopada 2015 r w sprawie Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skulsku.

o pomocy społecznej wymaga indywidualnego podejścia do każdego problemu zgłaszanego przez mieszkańców, a mnogość i różnorodność spraw z jakimi przychodzą mieszkańcy powoduje, że trudno jest stworzyć jednolity katalog niezbędnych do załatwienia sprawy dokumentów.

(akta kontroli str.297-298, 513-515)

1.4 Finansowanie pomocy społecznej świadczonej osobom starszym.

Środki na finansowanie usług opiekuńczych, kierowanie osób do DPS i funkcjonowanie pozostałych form opieki nad osobami starszymi będące w dyspozycji GOPS Skulsk były wystarczające. W wyjaśnieniach kierownik podkreśliła, że osoby zgłaszające się po pomoc zawsze taką pomoc otrzymują.

Budżet Gminy Skulsk na realizację w/w zadań przedstawiał się następująco:

- środki na usługi opiekuńcze w latach 2018, 2019 i 2020 wynosiły odpowiednio: 179.027,00 zł, 187.212,00 zł i 262.410,00 zł, co przekładało się na średni koszt miesięczny na osobę odpowiednio: 649,00 zł, 503,00 zł i 663,00 zł;
- środki na prowadzenie Dziennego Domu Seniora w latach 2018, 2019 i 2020 wyniosły odpowiednio: 172.327,00 zł, 192.315,00 zł i 124.955,00 zł, a średni koszt miesięczny na osobę wyniósł: 479,00 zł, 534,00 zł i 694,00 zł;
- środki na Klub seniora w latach 2018, 2019 i 2020 wyniosły odpowiednio: 120.134,00 zł, 90.128,00 zł i 75.000,00 zł, a średni koszt miesięczny na osobę wyniósł odpowiednio: 667,00 zł, 501,00 zł i 417,00 zł;
- DPS – koszty wystąpiły tylko w 2020 r. w kwocie 20.625,00 zł, a średni koszt miesięczny wyniósł 1.719,00 zł. Wydatki na usługi opiekuńcze praktycznie pokrywały się z planem i wynosiły w latach 2018, 2019 i 2020 odpowiednio: 179.027,00 zł, 187.212,00 zł i 262.410,00 zł, natomiast wydatki na DPS w 2020 r.-wyniosły 20.625,00 zł.
- Potrzeby finansowe zgłaszane przez GOPS do projektu uchwały budżetowej były zawsze przez Radę Gminy uwzględniane w całości. Nie było sytuacji, że kiedykolwiek zabrakło środków na te cele.

(akta kontroli str.298,620)

1.5 Rozwój poszczególnych form pomocy seniorom na terenie gminy.

W okresie objętym kontrolą (lata 2018, 2019 i 2020) działaniami wymienionymi w art. 50-54 ustawy o pomocy społecznej objęto odpowiednio: 69, 77 i 64 osoby, a średnie miesięczne wydatki na jedną osobę w poszczególnych latach wyniosły: 926,00 zł, 844,00 zł i 873,00 zł.

Poszczególne usługi kształtowały się różnie cenowo w latach objętych kontrolą. Najniższe koszty były w Klubie Seniora: od 417 zł do 667 zł na osobę, a najwyższe w DPS: 1 719 zł na osobę. Z Klubu Seniora w poszczególnych latach korzystało 15 osób. Koszty usług opiekuńczych generalnie kształtowały się na tym samym poziomie (od 649 zł do 663 zł na osobę rocznie). W Dziennym Domu Seniora koszt pobytu wzrastał – od 479 zł do 694 zł, co było związane ze zmniejszeniem się liczby uczestników.

Kierownik GOPS podała, że wszystkie formy pomocy w Dziennym Domu Seniora (zajęcia plastyczne, ruchowe, rehabilitacyjne, muzyczne, z dietetykiem, psychologiem) cieszyły się jednakowym zainteresowaniem uczestników. Stwierdziła, że od kilku lat zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze systematycznie wzrasta, a zapewnienie pomocy w miejscu zamieszkania podopiecznego przyczynia się do braku zainteresowania umieszczeniem w Domu Pomocy Społecznej, dlatego liczba osób pozostających w DPS jest cały czas na tym samym poziomie” (jedna osoba).

(akta kontroli str.297;510)

1.6 Programowanie działań na rzecz seniorów w gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych Gminy Skulsk na lata 2016-2020 została opracowana przez GOPS w Skulsku, przy wykorzystaniu danych własnych oraz danych pozyskanych z PUP Konin, PCPR Konin, Urzędu Gminy Skulsk oraz danych ze spisu powszechnego opublikowanych przez GUS. W projekcie Strategii nie określano ram finansowych. Kierownik wyjaśniła, że gmina jest mała (6 tys. mieszkańców) i powszechnie znana jest sytuacja osób starszych, którym udzielana jest pomoc praktycznie według potrzeb.

Cele zawarte w art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, dotyczące pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka są zawarte w części programowej gminnej strategii.

W strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych Gminy Skulsk na lata 2016-2020 nie uwzględniono zagadnień związanych z kierowaniem mieszkańców Gminy do DPS. Kierownik GOPS podała, że nie jest to znaczący problem w tej społeczności, a procedura kierowania do DPS jest zawarta w ustawie. Strategia uwzględniała natomiast rozwój usług opiekuńczych oraz rozwój innych form pomocy społecznej przewidzianych dla osób starszych. Tematyka odnosząca się do osób starszych stanowi jeden z celów gminnej strategii, a cel główny dotyczy aktywizacji społecznej, integracji i wsparcia osób starszych i potrzebujących pomocy.

(akta kontroli str. 548)

W części diagnostycznej strategii uwzględnione zostały niekorzystne tendencje demograficzne. Liczba ludności gminy systematycznie maleje, co jest związane z ujemnym przyrostem naturalnym oraz migracjami mieszkańców w poszukiwaniu pracy. Według kierownik GOPS, aby przeciwstawić się tym negatywnym tendencjom należy w pierwszej kolejności podnieść poziom wykształcenia mieszkańców Gminy, bowiem zdaniem twórców strategii wyższe wykształcenie jest czynnikiem zwiększającym możliwość polepszenia sytuacji materialnej. W jej ocenie, osoby lepiej wykształcone mają lepszą pracę, a co za tym idzie wyższe dochody, dzięki czemu mogą pozwolić sobie na większą liczbę dzieci, a tylko większa dzietność może spowodować zmniejszenie się problemu jakim jest ujemny przyrost naturalny.

W strategii zaplanowano szereg działań w stosunku do osób starszych takich jak: organizowanie miejsc i zajęć integracyjnych, rozwój usług umożliwiających funkcjonowanie w warunkach domowych, dostęp do informacji i edukacji, promocja zdrowia. Funkcjonowanie Dziennego Domu Seniora w Mielnicy Dużej oraz Klubu Seniora w Buszkowie zaspokaja zdecydowaną większość tych potrzeb. Osoby starsze mają swoje miejsce, w którym mogą się spotkać, porozmawiać, zjeść obiad, czy wypić kawę. W ramach zajęć oferowanych w Dziennym Domu Seniora osoby starsze miały możliwość wzięcia udziału w kursie języka angielskiego, a także w kursie komputerowym, w ramach którego uczestnicy otrzymali tablety.

Z wyjaśnień kierownik GOPS wynika, że na podstawie własnych obserwacji oraz obserwacji pracowników socjalnych, a także innych osób stwierdza się potrzebę zapotrzebowania na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania podopiecznego w związku z czym usługi opiekuńcze będą kontynuowane, a także nastąpi ich rozwój. Celem takiego działania jest zapewnienie opieki osobom potrzebującym i w miarę możliwości pozostawienie chorego we własnym środowisku i jego przedłużenie bez konieczności umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Ponadto na terenie Gminy Skulsk wiele rodzin funkcjonuje jako rodziny wielopokoleniowe, a nawet gdy dzieci pracują zawodowo, w wolnych chwilach pomagają osobom starszym albo korzystają z usług opiekuńczych.

Organizowanie miejsc i zajęć integracyjnych i międzypokoleniowych oraz tworzenie warunków do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych stanowią jeden z głównych celów strategii Gminy. Osoby starsze są zapraszane do udziału we wszystkich wydarzeniach kulturalnych, jakie odbywają się na terenie Gminy Skulsk, biorą udział w spotkaniach z dziećmi w wieku szkolnym (jasełka, występy dzieci, obchody Dnia Babci i Dziadka) oraz festynach gminnych i zabawach solectkich.

(akta kontroli str. 549-550)

1.7 Potrzeby w zakresie pomocy społecznej osobom starszym.

Kierownik GOPS uczestniczył w posiedzeniach sesji Rady Gminy i w razie potrzeby miał możliwość w każdej chwili zgłosić potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Potrzeby GOPS są uwzględniane w trakcie procedury uchwalania budżetu gminy. Według Kierownika GOPS „do tej pory nie było sytuacji, w której odmówiono by potrzebnych środków na pomoc starszym”. Ponadto GOPS corocznie sporządza ocenę zasobów pomocy społecznej, która w sposób całościowy opisuje wszystkie kwestie związane z szeroko rozumianą pomocą społeczną w gminie oraz potrzeby jakie aktualnie występują. Ocena ta również jest przedstawiana Radzie Gminy. Na podstawie tych potrzeb opracowywane są lokalne programy społeczne realizowane przez Gminę Skulsk. Kierownik przedstawia coroczne sprawozdania dotyczące działań na rzecz osób starszych, obejmujące między innymi rozwój usług opiekuńczych, które umożliwiają funkcjonowanie osób starszych w warunkach domowych, bez konieczności kierowania ich do DPS, aktywizację społeczną i integrację osób starszych w życiu społecznym, czy promocję zdrowia i podtrzymywanie sprawności fizycznej osób starszych. Większość z działań jest realizowanych przez Dzienny Dom Seniora w Mielnicy Dużej, gdzie osoby starsze mają dostęp do edukacji, zajęć rekreacyjno-sportowych i rehabilitacji.

Programy lokalne funkcjonujące w Gminie Skulsk miały pięć celów głównych, które zostały zawarte w strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych Gminy Skulsk, w tym dwa dotyczące osób starszych tj.:

- wsparcie aktywizacji, integracji społecznej oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- aktywizacja społeczna, integracja, wsparcie osób starszych i potrzebujących pomocy.

Rada Gminy zapewniała środki na realizację tych programów.

(akta kontroli str.297, 490)

1.8 Inne lokalne programy skierowane do osób starszych

Przy tworzeniu dokumentów i programów skierowanych do osób starszych GOPS współpracował z Urzędem Gminy Skulsk, Zakładem Gospodarki Komunalnej, Gminnym Ośrodkiem Kultury i Urzędem Pracy w Koninie. Osoby starsze mają najczęściej niskie emerytury, w związku z czym składane są wnioski o pomoc żywnościową w ramach realizacji Programu Operacyjnego „pomoc żywnościowa” z Unii Europejskiej”. GOPS współpracuje w tej sprawie z Konińskim Bankiem Żywności oraz Stowarzyszeniem na Rzecz Potrzebujących i Niepełnosprawnych „Adiumentum”.

W okresie od 01.01.2017 do 31.12.2018 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skulsku, wspólnie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Koninie realizował projekt „ LUS” – Lokalne Usługi Społeczne w powiecie konińskim. Projekt był realizowany w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 Oś priorytetowa 7: Włączenie społeczne; Działanie 7.2 usługi społeczne i zdrowotne; Poddziałanie 7.2.1 Usługi społeczne – projekty pozakonkursowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i ich

jednostki organizacyjne. Gmina Skulsk w ramach projektu zatrudniała opiekuna osób starszych do pracy z osobami niepełnosprawnymi i niesamodzielnymi w godzinach popołudniowych, wieczornych i weekendowych. Działania skierowane były do czterech osób niepełnosprawnych i starszych. Po zakończeniu realizacji projektu została zachowana ciągłość projektu i opiekun realizujący w/w usługi został zatrudniony na czas nieokreślony. Osoby te zmarły, a opiekunowi przydzielono kolejne osoby wymagające pomocy.

(akta kontroli str.550-551)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia rozpoznanie sytuacji osób starszych na terenie gminy i organizację usług społecznych kierowanych do tych osób. GOPS prowadził analizę sytuacji osób starszych na terenie gminy, a wnioski z niej wynikające były wykorzystywane w gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, a także przy planowaniu i realizacji działań pomocowych dla tej grupy mieszkańców gminy.

2. Wykonywanie dotowanych zadań, uzyskanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków określonych w Programie „Senior+” i w umowach

2.1 Organizacja placówki „Senior+”

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie ze Statutem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej⁶ (§ 2 ust. 2) przy Ośrodku działa placówka wsparcia dziennego Dzienny Dom Seniora w Mielnicy Dużej (dalej: placówka lub dom).

Dla placówki „Senior+” wprowadzony został Regulamin Dziennego Domu Seniora⁷, który określa jego szczegółową organizację, zadania oraz zakres działania. Zgodnie z założeniami tego regulaminu placówka działa we wszystkie dni robocze po 8 godzin dziennie.

Regulamin określa m.in. zakres działania Dziennego Domu Seniora w Mielnicy Dużej, cele i zadania placówki, zasady organizacji domu, zadania pracowników, prawa i obowiązki uczestników domu oraz dokumentację placówki.

(akta kontroli str.10-14;202-209)

2.2 Zatrudnienie w placówce „Senior+”

W placówce nie ma zatrudnionego kierownika. Faktycznie tę funkcję pełni kierownik GOPS, który zajmuje się również koordynacją projektu i jego obsługą merytoryczną. Pracę tą wykonuje w ramach podstawowych obowiązków służbowych.

Pracownicy placówki „Senior+” posiadają wykształcenie wyższe pedagogiczne. W Dziennym Domu Seniora w Mielnicy Dużej zatrudniono w ramach umowy o pracę dwie osoby na stanowisku opiekun, w pełnym wymiarze czasu pracy. W Gminie nie określano kwalifikacji pracowników i współpracowników Dziennego Domu, zgodnie z pkt IV.2. Programu, natomiast pracownicy placówki posiadają

⁶ Uchwała Rady Gminy Skulsk z 30 listopada 2015 r

⁷ Zarządzenie nr 4 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skulsku z dnia 10.03.2016 r.

wykształcenie wyższe pedagogiczne, a współpracownicy Dziennego Domu Seniora posiadają odpowiednie kwalifikacje do realizowania powierzonych zadań.

Liczba osób zatrudnionych w Dziennym Domu Seniora w Mielnicy Dużej zmieniała się w zależności od potrzeb, w następujący sposób:

- w roku 2018 – 2 pracowników zatrudnionych na stanowisku opiekuna w pełnym wymiarze czasu pracy (2 grupy po 15 osób),
- w roku 2019 – 2 pracowników zatrudnionych na stanowisku opiekuna w pełnym wymiarze czasu pracy (2 grupy po 15 osób),
- w roku 2020 – 1 pracownik zatrudniony na stanowisku opiekuna w pełnym wymiarze czasu pracy (jedna grupa 15-osobowa).

Zgodnie z programem rządowym Dzienny Dom Seniora w Mielnicy Dużej, w okresie objętym kontrolą każdorazowo spełniał warunek zatrudnienia co najmniej jednego pracownika na 15 podopiecznych.

W placówce, w zależności od jej potrzeb, zatrudniano także w ramach umowy zlecenia fizjoterapeutę, animatora zajęciowego, psychologa oraz dietetyka.

(akta kontroli str. 506-508,621)

Od 2019 r. w ramach GOPS działał Klub Seniora w Buszkowie. Wcześniej działał on przy Gminnym Ośrodku Kultury na podstawie Uchwały Rady Gminy Skulsk (GOK)⁸. Kierownik nie miała wpływu na to, że GOK funkcjonował do lipca 2019 r. poza strukturą GOPS. Rada Gminy wspomnianą wcześniej uchwałą wprowadziła Klub Seniora do statutu GOPS.

W Klubie Seniora uczestniczyło 15 osób. Uczestnicy spotykali się 2 razy w tygodniu po 3 godziny w godzinach popołudniowych. W klubie zatrudniony był opiekun, animator i fizjoterapeuta. Zatrudnienie w/w osób jest odpowiednie do potrzeb placówki. Według kierownik GOPS stażyści nie byli zatrudniani do pracy w placówce. Stan zatrudnienia w Dziennym Domu Seniora w Mielnicy Dużej był zgodny z zasobami kadrowymi wskazanymi w ofercie złożonej przez samorząd w ramach konkursu.

(akta kontroli str.507)

2.3 Zakres usług świadczonych przez placówkę „Senior+”

Dzienny Dom Seniora w Mielnicy Dużej zawsze zapewniał 8-godzinną ofertę usług dla swoich uczestników we wszystkie dni robocze od poniedziałku do piątku w tym:

- zajęcia fizjoterapeutyczne,
- zajęcia z psychologiem,
- zajęcia z dietetykiem,
- zajęcia animacyjne.

Codziennie był podawany posiłek w formie obiadu. Oprócz wymienionych usług świadczonych w placówce przez profesjonalistów, uczestnicy w przerwach pomiędzy zajęciami uczestniczyli w zajęciach z pozytywnego myślenia, piją kawę, herbatę, wspólnie spędzają czas (spacery, gra w karty czy w gry planszowe, oglądanie tv, wspólne zajęcia kulinarne, w tym np. pieczenie pączków na tłusty czwartek).

Liczba świadczonych usług w poszczególnych latach kształtowała się w sposób następujący:

- zajęcia fizjoterapeutyczne: w 2018 r. – 160h, w 2019 – 162h, w 2020 – 96h,
- zajęcia z psychologiem: w 2018 r. – 24h, w 2019 – 24h,
- zajęcia z dietetykiem: w 2018 r. – 24h,

⁸z dnia 30 listopada 2017 r sprawie: zmiany Uchwały Nr XVI/122/200 Rady Gminy w Skulsku z dnia 27 października 2000 roku w sprawie zatwierdzenia Statutu Gminnej Instytucji Kultury o nazwie Ośrodek Kultury z siedzibą w Skulsku

- zajęcia animacyjne: w 2018 r. – 600 h, w 2019 – 600 h, w 2020 – 200 h.

Zmniejszenie w 2020 r. liczby godzin zajęć w Dziennym Domu Seniora było ściśle związane z wprowadzeniem przepisów ograniczających kontakty ze względu na stan epidemii COVID-19. Po ogłoszeniu pandemii w 2020 r., seniorzy nie wyrazili chęci na indywidualne zajęcia zdalne z psychologiem. Od początku funkcjonowania Dziennego Domu Seniora świadczone były usługi animacyjne i rehabilitacja. Na potrzeby uczestników w latach 2018-2019 były prowadzone zajęcia z psychologiem oraz w roku 2018 z dietetykiem. W roku 2020 odbył się kurs komputerowy w ramach projektu „Cyfrowa Wielkopolska” prowadzony przez Fundację Partycypacji Społecznej, po którym uczestnicy otrzymali tablety.

W zakresie świadczonych usług Dzienny Dom Seniora w Mielnicy Dużej współpracował z:

- Fundacją Partycypacji Społecznej – w ramach tej współpracy uczestnicy biorący udział w kursie komputerowym otrzymali tablety;
- Gminnym Ośrodkiem Kultury – wspólna integracja, wspólne organizowanie imprez okolicznościowych taki jak dzień babci i dziadka, wigilia Bożego Narodzenia, festyny i dożynki gminne, wspólne wycieczki i wyjazdy.

(akta kontroli str.507-509)

2.4 Minimalne standardy placówki „Senior+”

Dzienny Dom Seniora w Mielnicy Dużej był dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (uchwyty przy toaletach, umywalka i prysznic z krzeselkiem).

Placówka spełniała wszystkie minimalne wymogi lokalowe określone w pkt IV.2. Programu (pomieszczenie ogólnodostępne pełniące funkcję sali spotkań, profesjonalnie wyposażone pomieszczenie kuchenne, pomieszczenie wyposażone w sprzęt RTV, cztery pomieszczenia do utrzymania lub zwiększenia aktywności ruchowej, pomieszczenia do odpoczynku, do terapii indywidualnej, szatnia, łazienka z wyodrębnionymi dwiema toaletami oraz pokój pielęgniarstwa i plac z ogrodem).

Wszystkie zasoby rzeczowe będące do dyspozycji Dziennego Domu Seniora w Mielnicy Dużej były zgodne z zasobami wskazanymi w ofercie.

(akta kontroli str.508,516-533)

2.5 Postępowanie w sprawie przyznania usług w placówce „Senior+”

Przyznawanie wsparcia w placówce „Senior+” odbywało się na podstawie kwestionariusza kandydata złożonego przez osobę zainteresowaną oraz wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracowników socjalnych. Na podstawie w/w dokumentów Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skulsku wydawał decyzję o uczestnictwie w placówce na czas nieokreślony.

Dokumentacja w zakresie przyznania osobie wsparcia w placówce „Senior+” prowadzona była zgodnie z obowiązującą w jednostce procedurą.

Osoby ubiegające się o pomoc w ośrodku wsparcia – placówce „Senior+”, składały kwestionariusz kandydata o udział w Dziennym Domu Seniora.

Postępowanie w zakresie przyznania usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych było prowadzone zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Wszystkie powyższe formy pomocy były przyznawane na podstawie przeprowadzonego przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego, jako podstawy do wydania decyzji administracyjnej. W przypadku osób korzystających ze stałych form wsparcia aktualizacje wywiadów środowiskowych były przeprowadzane co pół roku. Kierownik GOPS posiadała upoważnienie Wójta Gminy do wydawania takich decyzji administracyjnych, a także upoważnienie Rady

Gminy do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu przyznawania pomocy materialnej o charakterze socjalnym⁹.

Zgodnie z ofertą realizacji zadania w ramach Programu Wieloletniego „Senior” na lata 2015-2020, Moduł II Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu „Senior+”/Klub „Senior+” oraz Regulaminem Dziennego Domu Seniora pobyt uczestników w placówce był nieodpłatny. Rada Gminy nie uchwaliła zasad odpłatności w placówce, natomiast kierownik GOPS miała wyżej wymienione upoważnienie Rady Gminy do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu przyznawania pomocy materialnej o charakterze socjalnym.

Kwalifikacja osób do placówki „Senior+” odbywała się zgodnie z przyjętymi zasadami. Uczestnikami placówki były osoby nieaktywne zawodowo, powyżej 60 roku życia. Udział uczestników w zajęciach z fizjoterapeutą i ruchowych poprzedzony był zaświadczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w w/w zajęciach.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumenty w zakresie przyznania świadczeń z pomocy społecznej w placówce „Senior+” na próbie 12 teczek osób korzystających z tej placówki. Stwierdzono, że wszystkie tečky posiadały jednolity i pełny zestaw dokumentów, z których wynikało, że:

- przyznanie każdej osobie wsparcia w placówce "Senior+" nastąpiło na jej wniosek;
- postępowanie w zakresie przyznania usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i posiłku prowadzone było zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;
- wydanie decyzji administracyjnej poprzedziło przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy przeprowadzono aktualizację wywiadu środowiskowego;
- nie ustalano odpłatności osób korzystających z placówki "Senior+", gdyż korzystanie z jej usług było bezpłatne;
- kwalifikacja osób do placówki "Senior+" odbywała się zgodnie z przyjętymi w Gminie zasadami uczestnictwa seniorów w zajęciach oferowanych przez placówkę;
- w przypadku udziału w zajęciach ruchowych (kinezyterapii), sportowo-rekreacyjnych i aktywizujących, do akt osobowych dołączone były zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w tych zajęciach;
- nie proponowano uczestnikom dowozu do placówki "Senior+", gdyż dojeżdżali lub dochodzili oni tam we własnym zakresie, bądź przy pomocy rodziny.

(akta kontroli str.487-488,532-534,621,624)

Według wyjaśnień Kierownik, uczestnicy Dziennego Domu Seniora przyjeżdżali do placówki we własnym zakresie. Wśród uczestników Dziennego Domu Seniora nie było osób mających trudności z poruszaniem się.

Większość osób korzystała ze wszystkich proponowanych w ramach programu form pomocy (z wyjątkiem osób mających przeciwwskazania do korzystania z zajęć z fizjoterapeutą – brak zaświadczenia lekarskiego). W jednym przypadku, powodem zakończenia korzystania ze wsparcia placówki był zgon uczestnika.

⁹ Uchwała Nr XII/86/2015 Rady Gminy Skulsk z dnia 9 września 2015 roku.

Placówka „Senior+” mieści się w Mielnicy Dużej. Jest ona oddalona od Skulska o ok. 3 km. Miejscowi uczestnicy placówki dochodzą na zajęcia pieszo lub dojeżdżają rowerami. Pozostałe osoby dojeżdżają własnymi samochodami, zabierając ze sobą innych uczestników. Dzienny Dom Seniora znajduje się w siedzibie GOK, który otoczony jest bardzo dużym placem i jest zlokalizowany w pobliżu jeziora Gopło. Jest to spokojna okolica, atrakcyjna przyrodniczo, która umożliwia organizację wielu zajęć na świeżym powietrzu np. zabawy, gry, spacerów. Seniorzy często organizują różne zabawy i zajęcia wspólnie z GOK.

(akta kontroli str. 511-512)

2.6 Wydatkowanie środków i realizacja zadania wskazanego w umowie¹⁰.

Zadania były zrealizowane zgodnie z ofertą, a dotacje były wydatkowane zgodnie z zawartymi umowami. Wydatki ponoszono zgodnie z kalkulacją kosztów i nie było przesunięć pomiędzy poszczególnymi pozycjami kalkulacji kosztów.

Zachowany został również procentowy udział dotacji w całkowitych kosztach realizacji zadania publicznego. W Urzędzie Gminy prowadzono oddzielną dokumentację finansowo-księgową. Według wyjaśnień Kierownika GOPS, która akceptowała wydatki związane z działalnością Domu Seniora, dokumentację prowadzono z zastosowaniem zasad wynikających z ustawy o rachunkowości. Możliwe było zidentyfikowanie poszczególnych operacji księgowych, a sporządzanie i przechowywanie dokumentacji finansowej i merytorycznej odbywało się zgodnie z postanowieniami umowy. Kierownik miała możliwość każdorazowo wglądu w tę dokumentację.

GOPS zamieszczał informację o możliwości skorzystania z pomocy i formach tej pomocy na stronie internetowej BIP oraz na tablicach ogłoszeń, gdzie można było znaleźć podstawowe informacje. Informacje o szczegółowej procedurze ubiegania się o pomoc, czy też o dokumentach niezbędnych do złożenia wniosku, były każdorazowo przekazywane zainteresowanym podczas rozmowy z pracownikami socjalnymi, którzy byli odpowiedzialni za dany rejon gminy.

(akta kontroli str. 341-393,511-512)

2.7. Sprawozdawczość w ramach Programu „Senior+”.

Łączna kwota wydatków na Dzienny Dom Senior+ była następująca:

Wydatki ogółem w latach 2018-2020, w tym kwoty z dotacji i ich procent kształtowały się odpowiednio (w zł):

2018 r.- 172 326,84, w tym dotacja 67 650,00 (39,26%)

2019 r.- 192 314,56, w tym dotacja 74 524,00 (38,75%)

2020 r. - 124 955,25, w tym dotacja 49 982,10 (40,00%)

Łącznie, na funkcjonowanie Domu w latach 2018-2020 wydatkowano 489 596,65 zł, w tym z dotacji uzyskano kwotę 192 156,10 zł.

Sprawozdania z realizacji zadania były sporządzone zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do umowy z Wojewodą Wielkopolskim i przekazywane w terminie 30 dni od zakończenia realizacji zadania. W trakcie kontroli NIK dokonano korekty sprawozdania za 2020 r.

Sprawozdania uwzględniały wszystkie niezbędne dane.

¹⁰ Porozumienie Nr 28 o dofinansowanie zadania realizowanego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 Edycja 2019 Moduł II „Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu Senior+” zawarte 27.05.2019 r. pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim a Gminą Skulsk oraz Porozumienie Nr II/D/36/2020 o dofinansowanie zadania realizowanego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 Edycja 2020 Moduł II „Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu Senior+” zawarte 5.06.2020 r. pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim a Gminą Skulsk.

Zwrot kwoty niewykorzystanej dotacji wystąpił w roku 2019 i 2020 i nastąpił w terminie wskazanym w umowie, a kształtował się następująco: 2019 r. - 1,87 zł, 2020 r. - 44,75 zł.

Trwałość realizacji zadania została dochowana, z tym że placówka w niektórych miesiącach 2020 r. funkcjonowała z ograniczeniami wynikającymi z przepisów dotyczących zapobieganiu pandemii.

Wojewoda Wielkopolski nie przeprowadzał kontroli realizacji zadania określonego umową, natomiast w dniach od 11 do 13 marca 2019 r. została przeprowadzona kontrola przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - Biuro Kontroli i Audytu (dalej: MRPiPS). Przedmiotem kontroli była prawidłowość wykonywania zadania publicznego, w tym wykorzystanie dotacji celowej przyznanej Gminie na podstawie ww. porozumienia dotyczącego utworzenia, wyposażenia oraz zapewnienia funkcjonowania placówek powstałych w ramach Programu Wieloletniego „Senior+ ” na lata 2015-2020, Edycja 2016. Istotne ustalenia tej kontroli były następujące:

Działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą została oceniona pozytywnie, z nieprawidłowością. Nie było uwag do działalności Zleceniobiorcy w zakresie:

- realizacji zadania publicznego, za wyjątkiem dostarczenia aktualnych zaświadczeń lekarskich przez seniorów, niezbędnych do uczestnictwa w zajęciach fizjoterapeutycznych;
- prowadzenia dokumentacji finansowo-księgowej i rozliczenia realizacji zadania, za wyjątkiem udokumentowania i rozliczenia umów cywilnoprawnych z zakresu zajęć z psychologiem oraz zajęć o bezpiecznym zachowaniu seniorów,
- wykonywania obowiązków informacyjnych.

Stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą:

- dostarczenia przez seniorów aktualnych zaświadczeń o stanie zdrowia niezbędnych do wzięcia udziału w zajęciach fizjoterapeutycznych. Podczas kontroli przedstawiono Sprawozdanie z działalności rehabilitacyjnej.

Stwierdzono uchybienia dotyczące udokumentowania rozliczenia umów cywilnoprawnych z zakresu zajęć z psychologiem oraz zajęć o bezpiecznym zachowaniu seniorów.

W zakresie realizacji zadania publicznego kontrola Ministerstwa stwierdziła, co następuje:

- Zadanie publiczne zostało wykonane zgodnie z porozumieniem o dofinansowanie zadania realizowanego w ramach programu wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020 Edycja 2016, ofertą, z uwzględnieniem aktualizacji harmonogramu i kosztorysu realizacji zadania. Podczas realizacji zadania nie dokonywano zmian, uzupełnień;
- W ramach zadania wsparciem objęto dwie grupy po 15 osób w wieku 60+.
- Prowadzona dokumentacja merytoryczna była zgodna z postanowieniami porozumienia i Regulaminem otwartego konkursu ofert w ramach Programu Wieloletniego „Senior- WIGOR” na lata 2015-2020, Edycja 2016, w tym w zakresie: zachowania minimalnego standardu dziennego domu „Senior-WIGOR”4; utrzymania poziomu zatrudnienia pracowników; przystosowania placówki do potrzeb oraz możliwości osób niepełnosprawnych; spełnienia podstawowego zakresu usług świadczonych przez placówkę (m.in. minimum jednego posiłku, w szczególności gorącego, zapewnienie co najmniej 8-godzinnej oferty usług od poniedziałku do piątku); spełnienia kryteriów dochodowych przez seniora ustalonych przez jednostkę samorządu - wydanie decyzji administracyjnej. Prowadzona dokumentacja finansowa była zgodna

z postanowieniami porozumienia i Regulaminem otwartego konkursu ofert w ramach Programu Wieloletniego „Senior- WIGOR” na lata 2015-2020, Edycja 2016.

- Środki finansowe zostały wydatkowane zgodnie z celem, na jaki została udzielona dotacja i na warunkach określonych w porozumieniu.
- Co do zasady, wydatki były zgodne z kalkulacją przewidywanych kosztów wynikających z porozumienia.
- Wydatki związane z realizacją zadania zostały dokonane w terminie realizacji zadania, z uwzględnieniem możliwości poniesienia wydatków od dnia zawarcia umowy do dnia 31.12.2016 r.
- Poniesione wydatki zostały udokumentowane.
- Procentowy udział dotacji w całkowitym koszcie zadania publicznego został zachowany na poziomie nie większym niż 80%, tj. w przypadku realizacji przedmiotowego porozumienia - 33,33%.
- Udział wkładu własnego w całkowitym koszcie zadania publicznego został zachowany na poziomie nie mniejszym niż 20% w stosunku do kosztów całkowitych zadania, tj. 66,67%.
- Zachowany został limit kategorii kosztów, przy dopuszczalnym zwiększeniu pojedynczej pozycji kosztów o nie więcej niż 10% jej wartości.
- Prowadzono wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową zadania publicznego, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.
- Dokumentacja finansowo-księgową związaną z realizacją zadania, dotycząca zarówno dotacji, jak i innych środków finansowych, została opisana zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.
- Dokumentacja finansowo-księgową związaną z realizacją zadania publicznego jest przechowywana zgodnie z porozumieniem.
- Niewykorzystana część środków dotacji w kwocie 17,77 zł została zwrócona – w terminie do 15 stycznia 2017 r. - na rachunek wskazany w porozumieniu, tj. w dniu 29.12.2016 r.
- Podczas kontroli nie stwierdzono wykorzystania środków dotacji niezgodnie z przeznaczeniem oraz pobrania jej nienależnie lub w nadmiernej wysokości.
- W trakcie realizacji zadania nie dokonywano zmian rachunku bankowego.
- Informowano o współfinansowaniu zadania ze środków dotacji otrzymanej od MRPiPS.
- Realizowano obowiązek informacyjny poprzez umieszczenie logo Programu na stronie internetowej Urzędu Gminy Skulsk oraz portalu społecznościowym.

Stwierdzono, że sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego zostało przekazane w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego.

Kontrola Ministerstwa przekazała następujące zalecenia:

1. Spełnienie wymagania określonego w Programie Wieloletnim „Senior+” na lata 2015- 2020 w zakresie:

- zasad uczestnictwa seniorów w zajęciach ruchowych oferowanych przez placówkę, tj. przedstawienia przez seniora zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do uczestnictwa ww. zajęciach.

2 Zachowanie należytej staranności przy wypełnianiu Sprawozdań końcowych z wykonania zadania publicznego oraz dokumentowania rozliczania umów cywilnoprawnych.

(akta kontroli str. 489-490)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W decyzjach dotyczących spraw objętych kontrolą NIK nieprawidłowo oznaczano organ wydający te decyzje, tj. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, podczas gdy powinien to być Wójt Gminy Skulsk. Zgodnie bowiem z art. 107 § 1 pkt 1 kpa, w decyzji administracyjnej oznaczony powinien być organ administracji publicznej a nie jednostka organizacyjna gminy.

Kierownik GOPS przyznała, że mylnie oznaczono Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako organ wydający decyzję, podczas gdy powinien być to organ administracji publicznej.

(akta kontroli str. 535, 620-621)

2. Zgodnie z treścią § 5 ust. 3 regulaminu Dziennego Domu Seniora w Mielnicy Dużej, pobyt w Domu jest nieodpłatny. Brak było jednak odpowiedniej do tego podstawy prawnej, gdyż Rada Gminy Skulsk nie podjęła dotychczas uchwały, o której mowa w art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, tj. określającej zasady odpłatności za pobyt w Dziennym Domu Seniora w Mielnicy Dużej.

Stosownie bowiem do przywołanej wyżej normy kompetencyjnej, wyłącznie rada gminy jest uprawniona do określania zasad ponoszenia odpłatności za pobyt m.in. w ośrodkach wsparcia. Sposób ustalenia zasad odpłatności nie może przy tym wykraczać poza zakres upoważnienia ustawowego¹¹. Wskazać w tym kontekście trzeba, że postanowienie § 5 ust. 3 regulaminu Dziennego Domu Seniora nie znajduje oparcia ani w treści art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, ani w treści stosownej uchwały rady gminy.

Kierownik GOPS wyjaśniła, że „Rada Gminy Skulsk nie przyjęła obowiązujących zasad odpłatności za pobyt w Dziennym Domu Seniora w Mielnicy Dużej, ponieważ z założenia tego rodzaju działalność Gminy Skulsk ukierunkowana jest jako działalność non profit. W związku z tym na terenie Gminy Skulsk nie ma ustalonych stawek za pobyt w Dziennym Domu Seniora, ani też ewentualnych zwolnień za pobyt względnie zasad określających korzystanie z Dziennego Domu Seniora w sposób nieodpłatny. Przedmiotem dyskusji był temat odpłatności za pobyt w Dziennym Domu Seniora, jednak ostatecznie nie przyjęto aktu prawa miejscowego w tym zakresie. Reasumując, Gmina Skulsk przyjęła na siebie odpłatność za pobyt w Dziennym Domu Seniora w Mielnicy Dużej wychodząc z założenia, że beneficjentami pomocy będą osoby starsze, które nie posiadają zbyt wysokich świadczeń emerytalnych.”

(akta kontroli str. 204, 621)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonywanie dotowanych zadań, uzyskanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków określonych w Programie „Senior+” i w porozumieniach. Organizacja, zatrudnienie i wyposażenie placówki „Senior+” nie budziły zastrzeżeń, a obiekt spełniał minimalne standardy. Postępowanie w sprawie przyznania usług w placówce „Senior+” i wydatkowanie środków oraz realizacja zadania były zgodne z prawem i zawartymi porozumieniami. Sprawozdania z realizacji zadania były sporządzane zgodnie z wzorem i terminowo. Stwierdzone nieprawidłowości o charakterze formalnym nie miały istotnego wpływu na ocenę przedmiotowego obszaru działalności kontrolowanej jednostki.

¹¹ por. np. uzasadnienie wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 27 września 2018 r. w sprawie II SA/Op 258/18 opubl. w LEX nr 2562242.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust.1 pkt 5 ustawy o NIK , przedstawia wnioski o:

1. Prawidłowe oznaczanie organu wydającego decyzje administracyjne (Wójt Gminy Skulsk).
2. Podjęcie działań zmierzających do uregulowania przez Radę Gminy Skulsk, zgodnie z dyspozycją art. 97 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Dziennym Domu „Senior+” i odpowiednie dostosowanie postanowień regulaminu organizacyjnego tej placówki do obowiązujących przepisów i treści uchwały Rady Gminy.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art.61b ust.2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, maja 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Jan Kołtun
Doradca prawny

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis